

Снежана Перишић, МА⁶⁰

Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

Јована Томић, МА⁶¹

ОШ „Светозар Марковић“ Рековац

УЛОГА И ЗНАЧАЈ ПОРТФОЛИЈА У ПРАКТИЧНОМ И ПЕДАГОШКОМ ОСПОСОБЉАВАЊУ НАСТАВНИКА

Апстракт: Наставник је главни учесник школских реформи, у обавези да поступно прати, анализира и вреднује свој васпитно-образовни рад, развој компетенција и професионални развој. Један од најважнијих корака за праћење развоја професионалних способности наставника је креирање портфолија наставника који описује и документује ниво и квалитет развоја способности, постигнућа и искустава наставника. Са посебним освртом на законску обавезност израде портфолија, рад има циљ да укаже на улогу и значај портфолија у практичном и педагошком оспособљавању наставника.

Кључне речи: портфолио, наставник, практично и педагошко оспособљавање, професионални развој.

УВОД

Формирање професионализма је друштвена и јавна потреба која има приоритет. Главни циљ образовања није само стећи одређена знања и формирати вештине, већ и формирати личну, социјалну и професионалну надлежност која подразумева способност самосталног стицања знања кроз самостално прикупљање и анализу информација и њихово ефикасно коришћење у раду у животу уопште. Квалитет исхода рада једног наставника зависи од његове способности да усваја нове технологије рада, да организује наставни процес користећи на прави начин иновативне поступке у свом раду. Наставник је главни учесник свих школских реформи које захтевају преорјентацију образовних активности на нове педагошке вредности, што захтева побољшање његових професионалних вештина и формирање истраживачке културе.

Савремена школа захтева од наставника креативно коришћење савремених метода и технологија образовања, владање методама психолошке

⁶⁰ snezanaperisicmr@gmail.com

⁶¹ jovanatomic85@yahoo.com

и образовне процене, креирање педагошких процеса у пракси са прецизним предвиђањем исхода. У том процесу напредовања и усавршавања наставника важну улогу игра портфолио наставника.

Правилником о сталном стручном усавршавању и стицању знања наставника, васпитача и стручних сарадника (Службени гласник РС бр. 85/2013, чл.20), прецизирана је законска обавеза израде портфолија професионалног развоја. Наставник је у обавези да поступно прати, анализира и евалуира свој васпитно-образовни рад, развој компетенција, свој напредак и професионални развитак и чува у одређеном виду најважније примере из своје праксе, примере научене током стручног усавршавања, као и лични план професионалног усавршавања. Наставник је дужан да на захтев надлежних органа (директор, стручни сарадник, просветни саветник) да на увид свој портфолио професионалног развоја. Креирање професионалног портфолија је један од најважнијих корака за праћење развоја професионалних способности наставника, али не само њега већ свих учесника у васпитно-образовном процесу, а оно што представља новину јесте формирање портфолија образовне установе. Заправо, ради се на томе да се професионални портфолио, због свог значаја, уведе у све друштвене делатности.

ПОЈАМ И СВРХА ПОРТФОЛИЈА

Портфолио је збирка докумената који приказују напредак, развој и постигнућа појединца. *Портфолио је, по одређеном критеријуму, брижљиво организована и развијена збирка разноврсних материјала која даје слику о томе шта наставник, васпитач или стручни сарадник зна и може да уради, осликава његова постигнућа, професионално искуство, ставове и размислиња* (Лајовић:). Портфолио описује и документује ниво и квалитет развоја професионалних способности, постигнућа и искустава наставника, васпитача или стручног сарадника. Као што портфолио уметника садржи скуп доказа који верификују дијапазон уметникових способности, стилова и успеха, портфолио наставника, васпитача и стручног сарадника јесте скуп докумената који осликавају и верификују специфичност, ниво и квалитет његовог васпитно-образовног рада.

Према Каплану (Kaplan, 1998: 11) портфолио треба да буде више од „просте збирке докумената“ јер би он такође морао да садржи „изјаве које одражавају и афирмишу садржаје које наставници користе у поучавању ученика“. Због чињенице да портфолио може да садржи најразноврсније радове, у различитим временским периодима, да буде тематски везан за различите целине, дешава се да се портфолијом називају свакојаки видови личног представљања. Као индивидуални портфолио најчешће се представља радна биографија у којој су основни подаци о наставнику, подаци о образовању, стеченим вештинама, списак објављених радова, награда, интересовања и сл. Портфолио никако не би требало заменити са радном

биографијом јер им је суштина потпуно различита: биографија је попис резултата рада, а портфолио је показатељ процеса до резултата. Једино заједничко им је што се временом попуњавају, један новим подацима и резултатима, а други новим радовима, рефлексјама, циљевима и визијама свог развоја у будућности. „То је брижљиво селектована и уређена колекција информација докумената и материјала који приказују циљеве, методе, постигнуте ефекте, рефлексје о сопственом васпитно-образовном раду и мењање личне професионалне филозофије као резултат професионалног раста и развоја“ (Чарапић, 2013: 3). Сврха портфолија је комплексна и веома разноврсна. Како наводи Селдин (Seldin, 1997) преко хиљаду универзитета и образовних установа користи „вредносни наставнички портфолио“ којим истиче вредности ангажованих наставника у периоду њиховог ангажовања као и у периодима промотивних процеса образовне институције. Портфолио се може употребити за:

- праћење развоја сопствених професионалних компетенција;
- планирање професионалног усавршавања и етапа његовог напредовања;
- пријављивање за напредовање у звање;
- конкурс за посао;
- представљање свог рада колегама;
- потребе спољашњег процењивања рада појединца и институције.

Каплан (Kaplan, 1998: 12) наводи да при изради портфолија, наставник мора направити јасну разлику између „репрезентативног“ и „исцрпног“. Покушаји да се направи исцрпан портфолио, ствара ризик да материјал изложен у портфолију постаје замарајући и преобиман за обе стране, и оног који га креира и за оног коме се ставља на увид. Процедура прикупљања, селектовања и организовања материјала за портфолио подразумева огледање, анализу и критичко преиспитивање у сопствени рад. Наставник на тај начин врши компарацију сопствених идеја и могућности, дефинисаних циљева и реализованих задатака. „У срцу портфолија су примери наставничког рада, али не само о ономе што наставници говоре о свом раду, него чињенице и примери оног што су стварно урадили“ (Едгертон и сар., 2002: 40). Поређење пројектованог и реализованог јесте степен ка промени и развоју, па је процедура израде портфолија неопходна ставка у процесу професионалног развоја, мењања и усавршавања.

СТРУКТУРА ПОРТФОЛИЈА

Због потребе да се боље упознамо са портфолијом као професионалном и законском обавезом, у наставку рада биће представљени елементи портфолија наставника и упутства за израду истог. Према Едгартону и сар.

(Edgarton, et. al., 1991) структура портфолија наставника се састоји из следећих елемената:

- насловна страна (име и презиме, подаци за контакт);
- садржај (кратак преглед оног што је укључено у портфолио наставника, васпитача и стручног сарадника; омогућава прегледност и боље сналажење у прегледу портфолија);
- радна биографија;
- лична професионална филозофија;
- одабрани и уређени прилози уз објашњења;
- самопроцена.

Радна биографија⁶² има за циљ да представи наставника, његово формално и неформално образовање, радно искуство и постигнућа. Овај сегмент портфолија треба да садржи следеће ставке:

- Лични подаци (име и презиме, ЈМБГ, занимање/професија, е – mail адреса, број телефона);

- Тренутно радно место и установа у којој наставник, васпитач, стручни сарадник ради;

- Подаци о образовању (назив факултета, место и време студирања/дипломирања, просечна оцена у току студија);

- Радно искуство (место и време заснивања радног односа и радно место);

- Подаци о томе да ли појединац има положен испит за лиценцу наставника, васпитача или стручног сарадника;

- Звање;

- Страни језици (наводе се сви страни језици којима се наставник, васпитач или стручни сарадник служи, са знаком о познавању у складу са европским језичким оквиром по нивоима, наставник, такође, може приложити потврду уколико је поседује);

- Информатичка писменост (наводе се сви програми којима се наставник, васпитач или стручни сарадник служи, укључујући употребу интернета; наставник може навести ниво знања у распону од почетног, средњег, напредног и еспертског, а може доставити и потврду о завршеном течају);

- Стручно усавршавање⁶³ – овај сегмент портфолија се односи на учешће наставника, васпитача или стручног сарадника у акредитованим семинарима, разноврсним облицима стручног усавршавања попут конференција и конгреса. Уз сваки вид стручног усавршавања неопходно је навести његов назив, време одржавања и начин учешћа, тј. да ли је реч о

⁶² Може се погледати предлог формулара за писање радне биографије у : *Приручник за планирање стручног усавршавања и напредовања*, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд, 2012, 14 – 15.

⁶³ Исто, 22 – 23.

присуствовању наставника, излагању, ауторству, координацији или извођењу поменутог облика стручног усавршавања;

- Списак објављених радова (део који се односи на публикације наставника, васпитача и стручног сарадника. Наводе се чланци и књиге појединца комплетним библиографским подацима).

- Аутор или коаутор (односи се на ауторски или коауторски рад наставника, васпитача и стручног сарадника у писању уџбеника, приручника, реализацији пројеката и креирању дидактичких средстава);

- Чланство у домаћим и међународним стручним организацијама, друштвима и удружењима;

- Награде

- Студијске посете (наставник, васпитач или стручни сарадник наводи место, време и сврху студијске посете);

- Квалификације, знања и вештине које наставник, васпитач или стручни сарадник поседује и сматра важним за свој посао (подаци се наводе уколико их појединац већ није навео у радној биографији);

Лична професионална философија представља сегмент портфолија који се односи на дефинисање кључних питања за наставника, васпитача и стручног сарадника. Зашто образујем и васпитавам? Како то радим? Које циљеве постављам? Који су показатељи да те циљеве постижем? У питањима увиђамо да професионални портфолио помера нагласак са садржине на метод, односно са питања шта? на питање како? Због тога се базом портфолија сматра есеј у коме наставник износи своја убеђења, вредности и примере из педагошке праксе који дочаравају како у реалним ситуацијама одељења или васпитне групе дефинишу и изражавају своје ставове, мишљење и личну професионалну филозофију. Лична професионална философија са прецизним одређењем омогућава фокусираност и прилагођеност циљевима.

С тим у вези, сви чиниоци који сачињавају структуру портфолија се логички повезују и чине целину. Есеј у коме наставник, васпитач или стручни сарадник представља срж свог рада представља конкретизацију личне професионалне философије. Он треба да прикаже посебност педагошког радника као професионалца. Наставнику омогућава да се осврће на своје циљеве, одређењима и да их у поступку увиђања развија и коригује у оној мери у којој се развија и расте. У есеју је потребно избегавати апстракције већ се од аутора очекује да документовано поткрепи своја педагошка уверења и професионалне тежње о којима пише конкретним практичним примерима што има за циљ да читалац замисли аутора у учioniци, васпитној групи, у конкретним педагошким ситуацијама.

У артикулисању професионалне философије, наставник, васпитач или стручни сарадник, треба да размотри неколико битних питања. Питања се односе на функционалност постављених циљева, методе које аутор

примењује у васпитно-образовном раду, одражавању васпитно-образовне праксе на професионална уверења аутора, потпомагање процеса учења и креирање стимулативне средине за ученике итд. Есеј треба да прикаже начин на који наставник, васпитач или стручни сарадник остварује своје циљеве у учионици или васпитној групи, као и да створи слику о оном што га чини особеним“ (Чарапић, 2013: 7). Адекватан склоп циљева и одабраних поступака и стратегија, уз примере из васпитно-образовног рада, конкретну ситуацију из учионице, осликава професионалну философију. Приликом прегледа портфолија треба да буде истакнуто шта ту педагошку ситуацију чини специфичном и због чега је она егземплар за начин и стил подучавања наставника. У есеју наставник, васпитач или стручни сарадник може назначити и примери учења на основу грешака, као и решења неких ситуација у учионици до којих се дошло новим увидом у стање. Есеј обухвата и одраз о компетенцијама аутора портфолија, односно усклађеност између планова, рада и резултата. На основу овог прегледа наставник, васпитач или стручни сарадник може правити стратегију професионалног напредовања у времену које долази.

ПРИКУПЉАЊЕ И ОРГАНИЗОВАЊЕ ПРИЛОГА ЗА ПОРТФОЛИО

Приликом прикупљања и организације прилога за портфолио треба обратити пажњу на то да прилози буду егземплари васпитно-образовног рада наставника, васпитача или стручног сарадника и да осликавају професионалне ставове. Портфолио треба да садржи филтриране примерке педагошких ситуација која документују испуњеност циљева, квалитет селектованих метода рада и који осликавају просперитет и развој професионалних вештина наставника, васпитача или стручног сарадника. Уз сваки прилог потребно је навести конкретно објашњење бог чега је тај прилог нашао место у портфолију и шта он осликава и поткрепљује својим присуством. Приликом селекције и организације прилога треба водити рачуна о томе шта је у фокусу пажње, односно, који сегмент својих професионалних остварења наставник жели да истакне, и то треба да буде критеријум за селекцију података. Као евентуални прилози за портфолио могу се узети:

Примери и производи педагошког рада наставника, васпитача или стручног сарадника:

Припреме за час, нацрти планираних наставних и ваннаставних активности;

Радови ученика настали као продукт наставничког рада (цртежи, литерарни радови итд.);

Представљање усвојеног (рецитали, приредбе, изложбе ученичких радова итд.);

Пројекти у реализацији ученика (школске новине, уређивање интернет странице школе итд.);

Белешке у раду са ученицима;

Фотографије, снимци са писаним коментарима часа, ваннаставних активности, посета, екслурзија итд.;

Примери који илуструју прилагођавања захтевима ученика (задачи различитих нивоа сложености, индивидуализоване активности, примена интегративне наставе итд.);

Примери коришћења мас – медија у наставне сврхе и у другим активностима са ученицима (пројектор, интернет, филм итд.);

Примери направљеног дидактичког материјала за рад са ученицима;

Примери успешне примене савремених облика и метода рада са ученицима;

Резултати истраживања своје педагошке праксе;

Направљени практикуми, приручници и разноврсни материјали;

Резултати разноврсних тестирања ученика и резултати других објективних процена знања, вештина и навика;

Ученички резултати на такмичењима;

Ученички завршни радови (фотокопије или фотографије истих);

Докази успешне припреме ученика за наредни ниво школовања;

Прилози од других

Примери евалуације рада наставника, васпитача или стручног сарадника које су дала деца (усмени интервјуи, анкете);

Примери евалуације наставника, васпитача или стручног сарадника које су дали родитељи (анкете, скале процене);

Периодичне забелешке и коментари ученика и родитеља о раду наставника, васпитача или стручног сарадника;

Оцене посећеног наставног часа или активности колега и директора;

Прилози који документују успешну и плодносну сарадњу са колегама;

Спољна евалуација рада наставника, васпитача или стручног сарадника;

Прилози који документују сарадњу са колегама из других институција;

Сопствени прилози наставника, васпитача или стручног сарадника

Стручни радови представљени на нивоу институције или на општинским и републичким стручним скуповима;

Стручни радови објављени у стручним часописима;

Презентовање као аутора акредитованог облика стручног и професионалног усавршавања;

Позиви за учествовање на стручним скуповима на основу остварења на пољу васпитно – образовног рада;

Менторски рад;

Награде и признања;

САМОЕВАЛУАЦИЈА КАО СЕГМЕНТ ПОРТФОЛИЈА

У процесу израде портфолија наставник, васпитач или стручни сарадник спроводи и самоевалуацију својих педагошких остварења. „Самопроцена је рефлексивна о себи као професионалцу и сопственој професионалној пракси, процена усклађености између намере, деловања и постигнутих ефеката. У процесу рефлексивне педагошке радник мапира циљеве свој професионалног развоја у наредном периоду“ (Чарапић и Шаин, 2012: 117). Најважнији разлог за самовредновање јесте увиђање позитивних карактеристика и потенцијалних слабости педагошког рада. Пред педагошког радника се постављају бројни захтеви у процесу самоевалуације. Наставник, васпитач или стручни сарадник мора себи да одговори на питања која се односе на начине његовог рада, приступе подучавању, упоређивање оствареног нивоа педагошког рада са постављеним циљевима итд. Након одговора и процене овог сегмента професионалних остварења, педагошки радник треба да идентификује професионалне квалитете, способности, знања, вештине и постигнућа која осликавају његов васпитно-образовни рад. Након идентификовања оног што поседује, наставник треба да усредсреди себе на препознавање пожељних професионалних знања и вештина које му недостају у које треба да развија и унапређује. Осим позитивних страна свог рада, педагошки радник треба да изврши процену својих „мана“ и пројектује механизам који ће учинити да недостаци у педагошком раду постану база за професионални напредак у будућности. Након тога, наставник, васпитач или стручни сарадник ће без великих оптерећења моћи да одреди своје професионалне дomete за наредни период и направи лични план професионалног развоја⁶⁴.

Знања и вештине потребни за рад у васпитно-образовној установи⁶⁵ такође представљају значајан чинилац самоевалуације. Скуп знања састоји се из следећих елемената:

Ускостручна знања из области педагогије и психологије; знања о различитим наставним методама, техникама и активностима; знања о развојним карактеристикама деце; знања о техникама учења; знања о основама програма васпитно-образовног рада; знања о планирању и евидентирању рада; знање о техникама вредновања и самовредновања; знања о техникама учења; знања о основама програма васпитно-образовног рада; знања о планирању и евидентирању рада; знање о техникама вредновања и самовредновања; знања о начинима сарадње са породицом; знања о установама које се баве развојем деце; знања из области информатике, познавање страних језика, закона, прописа, правних аката;

⁶⁴ Може се погледати предлог формулара за писање годишњег личног плана професионалног развоја у: *Приручник за планирање стручног усавршавања и напредовања*, 15 – 16.

⁶⁵ *Приручник за планирање стручног усавршавања и напредовања* 16 – 17.

Део самопроцене који ставља акценат на сегмент вештина наставника, васпитача или стручног сарадника подразумева следеће вештине:

Тимски рад;
Комуникацијске вештине;
Активно слушање;

Примену индивидуалног, фронталног, групног и рада у пару са ученицима;

Израда дидактичких средстава и других материјала за рад;
Организација разноврсних активности (приредбе, рецитали итд.);
Конструктивно решавање конфликта;

Коришћење разноврсних техника (на пример, ликовних) у раду са децом;

Преношење знања деци;
Самовредновање;
Изражавање – говорно, пантомима, глума;
Моторичке, ликовне и музичке вештине;
Отвореност ка новостима, отвореност за себе и друге;
Емпатија и алтруизам;
Покретање различитих активности, лидерство;
Сарадња са осталим учесницима и чиниоцима у педагошком раду;

САМОВРЕДНОВАЊЕ ПОРТФОЛИЈА

У поступку самовредновања свог портфолија наставник, васпитач или стручни сарадник тежи да одговори на следећа питања:

- Да ли мој портфолио јасно приказује оно што радим, како то радим и зашто то радим у својој педагошкој пракси?

Наставник врши самовредновање личне професионалне филозофије, начина свог рада, посебно се осврћући на методе и технике које користи у поучавању.

- Да ли је приказан садржај портфолија?

Вршећи преглед свог портфолија, наставник проверава садржај истог, приступ изложеном у портфолију и оцењује садржину приложеног у њему.

- Да ли портфолио садржи рефлексију о мојој пракси, знањима и вештинама?

Вршећи самопроцену свог портфолија и изложеног у њему, наставник, васпитач или стручни сарадник треба објективно процени у којој мери портфолио представља огледало његових компетенција и педагошких вештина.

- Да ли су описане моје стратегије и методе рада?

Аутор портфолија испитује квалитет изложеног у портфолију које осликава иновативну технику рада и методе којима се служи.

- Да ли је оно што је наведено као професионална филозофија документовано доказима у виду прилога у портфолију, односно да ли су циљеви и вредности које заступам у раду документовани доказима у портфолију?

Аутор портфолија тежи да објективно процени однос постављених и реализованих циљева свог педагошког рада. У раду је било речи о личној професионалној филозофији која чини важан сегмент портфолија. Део портфолија такође бива посвећен и прикупљању и селектовању доказа, прилога који представљају продукте рада аутора из разноврсних педагошких ситуација и активности са ученицима. Сада је на наставнику, васпитачу или стручном сараднику да упореди ова два поглавља и донесе закључак о њиховој усаглашености.

- Да ли су изабрани прилози репрезентативни, прегледно уређени и пропраћени јасним објашњењем?

Аутор прегледом овог дела свог портфолија процењује изложене материјале, њихову доступност и прилагођеност наставним ситуацијама које илуструју. Као што је већ речено у раду, наставник, васпитач или стручни сарадник свој портфолио даје на увид овлашћеним лицима и потребно је да подаци изложени у њему биду адекватно представљени.

- Да ли су равномерно заступљени прилози из различитих извора (из праксе, сопствени прилози, информације од других)?

У делу рада посвећеном прикупљању и селекцији репрезентативних прилога за портфолио, истакнути су извори из којих се прилози убирају. Аутор портфолија у процесу самоевалуације приступа процењивању равномерност прикупљеног материјала из свих извора.

- Да ли су на основу свега наведеног, као и на основу самопроцене, моји будући циљеви и правци професионалног развоја јасни?

Наставник, васпитач или стручни сарадник доноси закључак о правцима кретања у свом професионалном усавршавању, што је и завршна замисао израде портфолија и његове процене, како аутора портфолија тако и осталих учесника у васпитно – образовном раду.

ЗАКЉУЧАК

Савремена школа изискује од наставника, васпитача и стручних сарадника додатне компетенције и то посебно оне које се развијају разноврсним облицима стручног усавршавања. Педагошки радници који су део средине која учи, школе која више пажње посвећује стручном усавршавању показују већу ангажованост за додатним стручним усавршавањем и стицањем компетенција које им недостају.

У процесу професионалног усавршавања стиче се потреба и оправданост за израду портфолија наставника, васпитача и стручног сарадника. Важност ове збирке пажљиво одабраних прилога и формулисања

личне професионалне филозофије доказана је бројним примерима у многим светским образовним системима.

Правилником о сталном стручном усавршавању и стицању знања наставника, васпитача и стручних сарадника (Службени гласник РС бр. 85/2013, чл.20), прецизирана је обавезност израде портфолија за педагошке раднике. *Приручник за планирање стручног усавршавања и напредовања* у издању Завода за унапређење образовања и васпитања даје су оквир за израду портфолија. Бројне издавачке куће су пружиле помоћ наставницима, васпитачима и стручним сарадницима, изградивши нацрт портфолија са главним смерницама за његово даље формирање од стране појединца. Овакв законски оквир и труд свих учесника у васпитно-образовном процесу гарантује успех у изради портфолија који тежи да као иновативни модел потпомогне дефинисању степена професионалног и стручног усавршавања наставника у циљу одржавања феномена „друштво које учи“. Дакле, портфолио наставника се посматра, не само као алтернативни облик процене његове ефикасности и професионализма, већ и као механизам самообразовања, самоспознаје и самоактуелизације личности наставника. Састав портфолија зависи од конкретних задатака које је наставник ставио испред себе и садржи документа релевантна за његову каријеру.

Литература

- Edgerton, R.; Hutching, P. & Quinlan, K. (2002): *The teaching portfolio: Capturing the scholarship of teaching*, Washington, D. C: American Association of Higher Education.
- Kaplan, M. (1998): *The teaching portfolio*, Center for Research on Learning and Teaching Occasional Paper No.11 Ann Arbor, MI: University of Michigan. http://www.srlt.umich.edu/publinks/CRLT_no11.pdf, преузето дана 15.7.2014.године
- Seldin, P.(1997): *The teaching portfolio: A practical guide to improved performance and promotion decisions*, Bolton: Anker Publishing.
- Чарапић, С. (2013): *Професионални портфолио наставника, васпитача и стручног сарадника*, Београд: Креативни центар.
- Шаин, М. и Чарапић, С. (2012): *Корак по корак 3*, Београд: Креативни центар.
- Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању знања наставника, васпитача и стручних сарадника*, Службени гласник РС бр. 85/2013.
- Приручник за планирање стручног усавршавања и напредовања*, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд, 2012.

THE ROLE AND IMPORTANCE OF PORTFOLIO IN THE PRACTICAL AND PEDAGOGICAL TRAINING OF TEACHERS

Summary: *Teacher is, as a main participant in school reforms, obliged to gradually observe, analyse and evaluate his educational work, development of competencies and professional development. One of the most important steps for following development of professional abilities of the teacher is creation of portofolio of the teacher who describes and documents the level and quality of ability development, achievements and experiences of the teacher. With a special regard to the legal obligation of making a portofolio, the paper has an aim to point to the role and its importance in the practical and pedagogical training of teachers.*

Key words: *portofolio, teacher, practical and pedagogical training, professional development.*